

Ekstremsex

Aleksander Sørli, I MELK (nr. 5 / 2017)

Jeg husker ikke første gang jeg så noe som handlet om ekstremsex, men jeg husker at jeg synes det var veldig spennende. Og jeg husker at det mediebildet jeg så da jeg var barn var veldig annerledes enn det som kan ses i dag. Da var det homser i skitne kjellere og saunaer, med lærjakker og latekshansker og kroppor som var fulle av ulovlige kjemikalier. Det var rus, synd, hedonisme. Det var like skummelt som det var spennende. Det var pirrende, ulovlig og farlig og jeg slukte alt jeg kunne finne av det. Etter hvert la jeg også merke til en annen representasjon: den prostituerte dominante kvinnen og den skamfulle, gifte underdanige mannen. Hun var en hore og han var patetisk. Og det var alt svært skandaløst.

Så endret fremstillingene og holdningene seg sakte. Det begynte å bli skrevet artikler om sadomasochister som levde tilsynelatende normale liv når de ikke drev med kink. Man begynte å snakke om BDSM som berikende på samlivet, som krydder i hverdagen. Det ble mindre tabu, mindre ekstremt. I denne normalisering og synliggjøring av BDSM la jeg også merke til at representasjonen ble betydelig mindre skeiv, og tilknytningen til rus og prostitusjon ble svakere og svakere. Det ble rett og slett ganske stuerent. Normalt.

Hva som regnes som ekstreme seksuelle praksiser har vært forskjellig opp gjennom tidene og en økt normalisering av ulike former for seksualitet har ført til at ting som vi før så på som avvikende nå regnes som en del av et naturlig mangfold. Når jeg skal beskrive ekstremsex, pleier jeg å gjøre det slik: en samlebetegnelse for seksuelle praksiser som involverer smerte, rollespill av tabubelagte emner, ulovlig rusbruk og/eller risiko for egen eller andres liv og helse utover det som rimelig kan forventes ved sex. Jeg legger også til grunn at alle parter involvert i utgangspunktet samtykker eller opplever situasjonen som givende.

Kanskje de meste anerkjente formene for ekstremsex finner vi under samlebetegnelsen BDSM: et engelsk akronym som enkelt forklart favner om samtykkende praksiser hvor man leker med smerte, bondage eller rollespill med relasjoner med makt-ubalanse, slik som mester/slave, voksen/barn eller

eier/kjæledyr. Noen former for BDSM har blitt en del av populærkulturen. Vi ser det på programmer som «Trekant», i musikkvideoer, i filmer som 50 Shades of Grey og vi ser det gjennom en drastisk økning av kinky porno. BDSM kan knapt kalles et marginalt fenomen i 2017.

Denne synliggjøring har ikke kommet av seg selv: BDSM-bevegelsen har lenge vært opptatt av normalisering og synliggjøring som en måte å oppnå juridiske goder og sosial anerkjennelse. Og det har fungert og ført til viktige, gode endringer. Som seksuelt liberal er det lett å se for seg alle godene dette har medført, og vil fortsette å bringe i fremtiden. Det har friskgjort en seksuell minoritet, skapt tilbud til kinky ungdom og ført til økt frihet og seksuell utfoldelse. I et langsiktig perspektiv kan vi tenke oss en verden der BDSM er like vanlig og akseptert som andre former for seksuell praksis, hvor alle som føler en draging mot det tør å handle på sine lyster, hvor det er stor aksept for individuell frihet og ulike samlivsformer.

Kink har tross alt vært spennende nettopp grunnet sin tilknytning til undergrunnen, til det ulovlige og skjulte. Selv i dag er mye av estetikken hentet fra lærhomser og porno- og prostitusjonsmiljøer, og festene foregår i mørke kjeller-lignende lokaler. Kink-miljøer tenner på og leker med det tabubelagte. Hvis man tenner på spenning og adrenalin er det få ting som er så pirrende som å leke med noe som er sosialt uakseptabelt. Man leker med incest, med overgrep, med voldtekt. For mange vil dette også bety at når disse praksisene blir normalisert så blir det også kjedelig. Hvis spenningen, tabuet og ydmykelsen blir borte, blir poenget borte. Det er vanskelig å si noe sikkert om hva dette vil føre til, men en del forskning på pornografi tyder på at ettersom folk blir vant til mer ekstrem porno så må de søke seg til mer og mer drastiske skildringer for å klare å bli like tent. Man kan spørre seg om en normalisering av kink og BDSM vil kunne medføre at det som i utgangspunktet gjorde det spennende forsvinner og at de som trenger det for å bli tent vil bli dratt mot enda mer ekstreme praksiser.

I skyggen av normaliseringen kommer det også andre problemstillinger. I tillegg til et stort fokus på samtykke og forsvarlig praksis, har det også vært en målrettet språklig og kulturell omdefinering av kink og BDSM-relaterte roller fra å være seksuell praksis til å bli legninger. Dette medfører flere uheldige implikasjoner, og både skeive og feministiske bevegelse har kritisert ideen om at BDSM er en medfødt egenskap på likhet med homofili. På overflaten kan en slik påstand virke relativt ufarlig, men dersom vi ser nærmere på

kjønnsfordelingen blant BDSMere åpner det opp for en hel del kontroversielle spørsmål. Det er nemlig slik at statistikken viser at det overveldende flertall av hetero- og bifile kvinner som driver med BDSM identifiserer seg som underdanige. Og heterofile menn er stort sett dominante.

Hvis BDSM-legning og rolle er medfødt, betyr det at de aller fleste kvinner er født seksuelt underdanige til menn og at dette er et uforanderlig faktum. Det er det mange som, forståelig nok, er kritisk til. Det er åpenbare problemer med en slik kjønnsforståelse, hvor man fort faller inn i et svært konservativt og skadelig kvinnesyn hvor menn er de naturlig dominante og aktive motpartene til passive, underdanige kvinner. Selv uten kjønnsaspektet finnes det grunner til å sette spørsmålsteget ved enhver ideologi som fremstiller underdanighet som en medfødt egenskap heller enn noe som er knyttet til sosiale strukturer og mekanismer. Det kan tidvis fremstå noe paradoksalt at BDSMere, som ofte regnes under den skeive paraplyen, i så stor grad har spilt på ideer som er direkte motsetninger til den skeive kampen mot kjønnsstereotypiske og essensialistiske forståelser av kjønn. Sånn sett er det ikke nødvendigvis normalisering som blir problematisk, men hvilken retorikk vi bruker for å oppnå det.

Samfunnsmessig behandler vi sex ulikt alle andre handlinger og relasjoner, både sosialt og juridisk. Vi kan kjøpe nesten alle tjenester vi vil, men kjøp av sex er ulovlig. Vi kan drive med ekstremспорт med høy risiko for egen helse, mens det å utsette seg selv for fare i seksuelle situasjoner blir sett på umoralsk og problematisk. Vi kan holdes juridisk ansvarlig for ting vi gjør mens vi er rusa, men vi kan ikke samtykke til sex i ruset tilstand. Ekstremsex er ikke bare BDSM, og det finnes andre seksuelle praksiser som selv de mest seksuelt liberale av oss har problemer med å argumentere for at bør bli normalisert. Når det kommer til seksuelle praksiser som ikke forholder seg til juridiske og sosiale rammer for samtykke, blir det vanskelig for de fleste. Såpass vanskelig at mange i BDSM-miljøet har definert slike praksiser ut av BDSM-begrepet fullstendig, ved bruk av konsepter som SSS (Sunn, sikker, samtykkende). I de siste årene har også uttrykk som entusiastisk samtykke fått mye oppmerksomhet og alle praksiser som ikke møter kriteriene for dette har blitt stemplet som overgrep.

Så da kommer jeg til de mest kontroversielle formene for ekstremsex. De formene som kink-miljøene i flere år har forsøkt å skille seg fra og luke ut. For det er nemlig slik at noen mennesker liker å ha sex når de er betydelig rusa.

Noen liker at en partner har sex med dem mens de sover. Noen liker at BDSM-lek skjer uten kodeord. Disse formene for ekstremsex har i liten grad vært en del av den normaliseringsprosessen som BDSM har vært igjennom, og av god grunn. Det er ikke til å komme unna at en normalisering av sex i bevisstløs eller rusa tilstand hadde vært lett å misbruke og fort kunne endt opp med å skjule overgrep og overtramp. Dette endrer ikke det, for noen ubehagelige, faktum at det er mange som frivillig deltar i og har stor glede av sex som ikke har noe edruelig, kontinuerlig samtykke i grunn. Risikoen og rusen er for mange en deilig, pirrende og frigjørende måte å ha sex på. De fleste vil likevel mene at dette ikke rettferdiggjør en normalisering, fordi konsekvensene fører til et mindre trygt samfunn. Selv blant de som praktiserer dette er det få som aktivt kjemper for normalisering.

Det er for meg ingen tvil om at noen seksuelle erfaringer kan være deilige, fine og uproblematisk for de som opplever dem, samtidig som det ikke betyr at de bør normaliseres. Noen ting burde få bli kjellern med de spesielt interesserte og få lov til å være pirrende, skumle og farlige. Noen praksiser burde muligens forbli ulovlig, mens andre igjen nok har det best i lyset, i media og på soverommene til folk flest. Jeg vet ikke helt hvor den grensa bør gå, og hvor normaliseringen bør stoppe, men jeg tenker det er på tide at vi snakker om det og spør oss selv om alt egentlig trenger å være så innmari normalt.